

НОВА ПАРАДИГМА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

Куценко В.І.

*«Країна буде процвітати лише та,
якщо нею управляють спеціально
підготовлені кадри»*

Платон

Розкривається значення якісної освіти у забезпеченні економічного зростання, підвищенні ефективності економіки, обґрунтовуються шляхи формування освітньої парадигми.

Ключові слова: *якісна освіта, парадигма, механізм, модернізація.*

У сучасній економіці людина стає центром відтворювальних процесів. Свідченням цього є зростання значення людського капіталу, який формується під впливом дії сфери освіти, освітньої діяльності. Саме освіта впливає на розвиток природних здібностей людини до праці, сприяє моральному і духовному вихованню учнів, студентів, слухачів.

Освіта відіграє важливу роль у забезпеченні економічного зростання. Вона є свого роду локомотивом економіки. Особливо велика роль у цьому належить вищій школі, яка формує навколо себе, як правило, потужні бізнес оточення із наукоємних фірм. Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців, забезпечуючи цим самим розвиток усіх ланок економіки. Питання впливу освіти на розвиток економіки, забезпечення її зростання досліджувало багато науковців. Серед останніх варто назвати наступних: У. Петті, А. Сміта, А. Маршала, Д. Мілля, Ж.-Б. Сея, Ф. Ліста, Я. Буткевича, Р. Патора, О. Грішнову, С. Дятлова, Р. Капелюшнікова, Д. Богиню. Проте в працях зазначених авторів недостатня увага приділена обґрунтуванню шляхів подальшого підвищення якості освіти у контексті забезпечення економічного зростання.

Метою статті є пошук нової парадигми забезпечення якісної освіти як передумови подолання економічної кризи в Україні.

Нинішній стан розвитку економіки характеризується перш за все відкритістю, поширенням інформаційних технологій, продуктів і систем в усьому світі і несе з собою економічну і культурну інтеграцію. Забезпечити успішний розвиток такої економіки можуть професійні та соціальні компонентні особистості, здатні до креативної діяльності у виробничих, наукових, управлінських та інших колективах і спільнотах.

Умови, що зазнали останнім часом суттєвих змін, розвиток цивілізації, перебудова економік, науково-технічний прогрес нерідко йдуть у розріз із віковими устоями соціального розвитку. Не дивно, що останнім часом гострим є питання, що краще – освоєння нового, організаційна ламка старого, перебудова соціальної сфери, освіти чи збереження традицій та забезпечення стабільності.

Це і є свого роду пошук шляхів підвищення якості підготовки кадрів. Підготовка конкурентноздатних кадрів можлива на основі найновіших освітніх технологій. Уже сьогодні багато кращих вищих навчальних закладів володіють інноваційно-технологічними центрами, користуються технологічними парками, венчурними інноваційними фондами, використовують лізингові можливості, мережу комп'ютерних центрів колективного користування, фонди сприяння малих форм підприємництва тощо. Все це вони використовують для підвищення якості підготовки кадрів. Саме такі вищі навчальні заклади водночас сприяють прискоренню інвестиційної активності економіки, духовному та культурному розвитку, згуртуванню творчих сил, направлених на відродження після глибокої кризи економіки.

Якість освіти, як свідчить практика, залежить від багатьох чинників. Серед останніх важливе місце посідає кадровий потенціал, що відображає ресурсний аспект соціально-економічного розвитку, сукупність здібностей усіх працюючих у даному навчальному закладі і як певні завдання вони

вирішують.

Кадровий потенціал будь-якого навчального закладу характеризується наступними ознаками: чисельністю, структурою, знаннями, професійним складом, кваліфікацією, накопиченим досвідом, професіоналізмом, здатністю до творчості, моральністю тощо.

Важливою характеристикою, скажімо, працівників освіти є їх професійний рівень і можливість постійно його нарощувати. Однією з її складових цього рівня є наявність наукового ступеня і вченого звання. Державні навчальні заклади краще забезпечені кваліфікованими кадрами (з науковими ступенями та вченими званнями), ніж приватні. А від цього залежить і якість підготовки кадрів. Тому проблема розвитку кадрового потенціалу є першочерговою і потребує негайного розв'язання. Розвиток кадрового потенціалу здійснюється шляхом самовдосконалення і підвищення кваліфікації персоналу. Масова комп'ютеризація сучасних закладів освіти вимагає комплексного навчання персоналу.

У цілому для підвищення якості освіти та у зв'язку з тим, що значна частина працівників освіти не має відповідної підготовки, необхідно на рівні навчального закладу створити умови для підвищення їх освітнього та кваліфікаційного рівня. Оскільки навчальний процес розглядається як єдність елементів (учень, студент, викладач, зміст навчання), то важливим напрямом його вдосконалення є синергетичний підхід¹. Останній з позиції якості навчання – це вибір таких впливів на систему, які були б узгоджені з її внутрішніми властивостями. Як свідчить практика, особливо ефективним є системно-синергетичний підхід до навчання, а значить і до підготовки кадрів.

* Синергетика, на думку В. Сластеніна, це методологія посилення процесу формування особистості студента як суб'єкта діяльності. Синергетичний підхід передбачає оновлення змісту, методів і форм навчання з урахуванням таких факторів, як відкритість, самоорганізація, саморозвиток, креативність, нелінійність мислення, управління та самоуправління.

Якісна освіта, на наш погляд, є перш за все не наслідком соціально-економічного розвитку, а його чинником. Коли у свій час США усвідомили, що відстають від СРСР у дослідженні космосу, то вони справедливо зробили висновок, що причиною цього відставання є неефективна система освіти США. З того часу (1957 р.) ця країна, зрозумівши, що вирішальним фактором у соціально-економічному розвитку мають бути знання, їх розширене відтворення, постійне вдосконалення системи підготовки кваліфікованих кадрів, освіти та її інноватизацію зробила пріоритетною сферою.

Сьогодні в усьому світі велика увага приділяється рівню інноваційної освіченості та креативної діяльності громадян. Освіта, зокрема якісна, має сприяти інноваційному розвитку в будь-якій сфері економіки. Саме розвиток освіти сприяє активізації інтелектуально-освітнього потенціалу нації. Пріоритетний розвиток сфери освіти – це об'єктивна закономірність сучасної цивілізації. Специфіка нинішнього етапу суспільних трансформацій полягає в об'єктивній необхідності випереджаючого розвитку освіти та оперативної підготовки нового покоління кадрів – конкурентоспроможних на ринку праці, добре підготовлених до активної життєдіяльності в швидкозмінюваному світі, володіючих адаптаційною мобільністю, високою загальною культурою, що спонукає її носіїв до творчої самореалізації, при якій, на думку А. Ейнштейна, уявлення важливіше знань.

Україна ще не так давно характеризувалась високим рівнем розвитку освіти. Нині повну середню і вищу освіту в Україні має 92% населення у віці 18 років і старші. У Німеччині – найосвіченішій країні ЄС – цей показник становить 84%, Великобританії – 65, Іспанії – 45, Португалії – менше як 25% [3, с. 65]. Проте цей високий інтелектуальний потенціал, на жаль, не сприяє зростанню наукоємності ВВП, обсягу інноваційної продукції. Підтвердженням цього є місце України на світовому ринку інноваційної продукції. Якщо на ньому США належить 36%, Японії – 30, Німеччині – 17, Китаю – 6, то Україні – менше 0,1%. Частка інноваційно активних промислових підприємств в Україні дорівнює 14,2%, тоді як, наприклад, у Канаді – 60, Ірландії – 70% [10, с. 332; 1, с. 113; 6].

¹. Синергетика, на думку В. Сластеніна, це методологія посилення процесу формування особистості студента як суб'єкта діяльності. Синергетичний підхід передбачає оновлення змісту, методів і форм навчання з урахуванням таких факторів, як відкритість, самоорганізація, саморозвиток, креативність, нелінійність мислення, управління та самоуправління.

Такі показники дають підставу стверджувати, що нинішня система освіти відірвана від реальних потреб економіки та суспільства. Тобто наша система освіти готує кадри, які слабо адаптуються до сучасної професійної діяльності, не вміють застосовувати отримані знання на практиці, тоді як випускники вищих навчальних закладів розвинених країн значно краще вміють це робити, приймати потрібні рішення. Тобто нашій системі освіти ще не вистачає її практичної спрямованості. Отже, уся система освіти при збереженні фундаментальності знань має спрямовуватися на формування прагматичності перш за все професійної освіти, вироблення в учнів навиків використання отриманих знань у трудовому житті, активне застосування новітніх освітніх технологій, що, у свою чергу, забезпечить удосконалення навчального процесу, його інноватизацію.

Забезпеченню зростання якості освіти присвятили свої роботи як зарубіжні, так і вітчизняні дослідники, серед яких В. Андрущенко, Л. Беззубко, В. Дзоз, О. Жабенко, В. Кремень, Н. Селезньова, В. Щіпанов та інші. Проте ще й до цього часу немає єдиного трактування поняття якісна освіта. Так, Н. Селезньова стверджує, що якість вищої освіти в широкому розумінні – це збалансоване співвідношення вищої освіти (як результату, процесу, основи нової системи) різноманітним потребам, цілям, вимогам, нормам (стандартам); системна сукупність ієрархічно організованих, соціально значимих суттєвих властивостей (характеристик, параметрів) вищої освіти (як результату, як процесу, як освітньої системи) [9, с. 81].

У такому визначенні, на наш погляд, не акцентується увага на врахуванні його суб'єктів – студентів, слухачів, які отримують вищу освіту. Адже якість освіти – це не лише якість задоволення потреб суспільства на певному етапі, що відповідає сьогodнішнім і завтрашнім вимогам його функціонування, рівню підготовки спеціалістів, але і якість задоволення потреб особистості та отримання професійної освіти. Крім того, вища освіта з метою визначення її якості розглядається як результат, процес і як освітня система.

На думку С. Плаксія, якість освіти, зокрема вищої, – це наявність у ній найважливіших характеристик (властивостей, ознак, параметрів), що відповідають вимогам безпосередніх споживачів освітніх послуг (студентів, випускників, роботодавців), а також вимогам суспільства до фахівців не лише в даний момент, але і в найближчій перспективі [8, с. 146].

У термінологічному словнику якість освіти трактується як збалансована відповідність освіти (як результату, процесу, освітньої системи) установленим потребам, цілям, вимогам, нормам (стандартам). Якість освіти розкривається в наступних поняттях якості навчального процесу, педагогічної діяльності, науково-педагогічних кадрів, матеріально-технічної бази, інформаційно-освітнього середовища, студентів, учнів, абітурієнтів, наукових досліджень тощо [11, с. 6]. Як на наш погляд, то всі вони впливають на якість знань, якість підготовки кадрів. Адже не секрет, що, скажімо, останнє залежить від якості педагогічних кадрів, а від них – якість педагогічної діяльності.

Уся система освіти – це динамічний процес, в якому кожен суб'єкт покликаний здійснювати активні дії. Тобто якість знань – це інтегрований показник, що виражає сукупний прояв багатьох факторів. Іншими словами, одним показником не можна виразити поняття якісна освіта. Скажімо, С. Ільєнкова стверджує, що якість освіти – це затребуваність отриманих знань у конкретних умовах їх застосування для досягнення поставленої конкретної мети та підвищення якості життя. А звідси якість знань визначається їх фундаментальністю, глибиною та затребуваністю в роботі після закінчення навчання [2]. Щоправда, тут автор за основу якості освіти взяв лише знання, тоді як нині загальновизначеним є те, що результатом освіти має бути перш за все компетенція, що включає не лише знання, але і здатність їх використовувати, зацікавленість, готовність до їх застосування. А це означає, що лише якісна освіта здатна здійснювати таку підготовку фахівця, який був би компетентним у своїй професії.

Виходячи із зазначеного, необхідно підкреслити, що якість освіти в цілому – це відповідність освіти як процесу, і як результату цілям і вимогам отримувачів освіти (студентів, слухачів), нормам і вимогам суспільства, держави, що ставляться до фахівців не лише після закінчення навчального закладу, але і в перспективі. Якість освіти залежить, у значній мірі, від активності того, хто навчається на заняттях, від бажання кожного учня, студента саморозвиватись і самовдосконалюватись, від здійснення та використання моніторингу, від здатності та готовності використовувати отримані знання тощо.

Із середини 90-х років минулого століття в країні набуває сили тенденція до скорочення ключового, з погляду кінцевого, результату елементів інвестування освіти – власної праці учнів. По-перше, намагання «меншою кров'ю» отримати диплом про вищу освіту, що призводить до зростання системи заочної освіти. По-друге, досить поширеною в Україні є приватна форма навчання, формування приватного сегмента вищої освіти. По-третє, розширення так званої очно-заочної форми навчання. У вищих навчальних закладах і державної, і приватної форми навчання, як свідчать результати наших досліджень, до закінчення ВНЗ на регулярній основі починають працювати від 50 до 75% студентів¹. Це дуже контрастує з практикою більшості розвинених країн. Адже в багатьох країнах світу, з одного боку, існують жорсткі обмеження щодо найму на роботу молоді, яка навчається, а з іншого – інтенсивність навчального процесу просто не дозволяє студентам виділяти достатньо часу на регулярну трудову діяльність протягом навчального року.

Якісна освіта – це інноваційна освіта. Сьогодні, щоб перевести економіку України на інноваційний шлях розвитку, необхідно підготувати критичну масу освічених людей. Водночас і якість освіти має бути піднята на досить високий рівень. Її доктрина розвитку має базуватись на доктрині розвитку держави. В Україні, на жаль, такої доктрини не існує. Звідси виникають і гостро постають питання: кого навчати, чому навчати і як, яким чином навчати.

Україна протягом останніх уже двох десятиріч років стосовно відповіді на ці запитання, на жаль, не прогнозує і не планує відповідних показників. Старі стандарти, якими користувались у радянський час, себе вичерпали, а нових стандартів ще не розроблено. За межі навчального закладу було виведено і виховний процес.

Щоб забезпечити в країні освітню безпеку, перевести освіту на інноваційний шлях розвитку необхідно розробити (сформувати) нову парадигму освіти, яка відповідала б потребам економіки знань, вимогам інформаційного суспільства. Нова парадигма має зупинити ті негативні явища, які сьогодні притаманні цій сфері. Наприклад, останнім часом в Україні розпочато процес реструктуризації сільських загальноосвітніх шкіл шляхом їх закриття, прикриваючись лозунгом удосконалення системи освіти та підвищення її якості. Таким чином, на селі ліквідовано вогнища освіти та культури. При здійсненні такої, з дозволу сказати, реструктуризації за основу взято модель США. При цьому не враховано, що у цій країні вже в 50-х роках минулого століття закінчена розпочата ще в роки Великої депресії загальна автомобілізація населення. А тому возити дітей по прекрасних дорогах у великі освітні заклади, де, безперечно, умови для забезпечення якісного навчання набагато кращі, ніж у малому навчальному закладі, не викликає ніяких проблем.

В Україні, в умовах нинішнього бездоріжжя, цього зробити практично неможливо. Тим більше, що і транспорт у нас не пристосований для перевезення дітей до школи. Адже кожна така поїздка пов'язана з непередбачуваними негативними наслідками. Водночас українські чиновники намагаються прискорити процес закриття шкіл, коли району надходить план стосовно того, скільки шкіл і в який термін необхідно закрити. Виконати таке завдання не тяжко. Адже сільська школа, як правило, утримується за рахунок місцевого бюджету, а він залишається дуже малим. І на школу його якраз і не вистачає.

Нова парадигма освіти має забезпечити підготовку не лише академічно мобільного фахівця, а конкурентоспроможного професіонала. Як свідчить досвід роботи вищих навчальних закладів країн Західної Європи у цьому контексті, підготовка такого фахівця сприяє йому (фахівцю) працевлаштуванню, його соціальній адаптації. Тобто нова освітня парадигма сприяє інтеграції навчання і трудової діяльності. Щоправда, інноватизація освіти допоки здійснюється дуже повільно. Новітні технології залишаються досить дорогими, а тому їх практично не використовують. За рівнем використання сучасних освітніх технологій Україна значно відстає від розвинених країн.

Формування нової освітньої парадигми має спрямовуватися на підвищення якості освіти в цілому та підготовки кадрів, зокрема. Адже жоден вищий навчальний заклад України не входить до 500 найкращих у світі, незважаючи на те, що мережа вищих навчальних закладів за роки незалежності зросла в декілька разів. Водночас, крім широкої мережі закладів освіти, на теренах нашої держави

¹ У нас частка студентів, які отримують очну освіту, нині становить менше, ніж 50%, тоді як у країнах Заходу перевищує 70%.

функціонує більше, ніж 1000 їх філій, які з'явилися саме в останні 20 років. У той же час кількість професорсько-викладацького складу практично не змінилась. Щоправда, через низький рівень оплати праці освітян у цілому і професорсько-викладацького складу зокрема значна частина з них працює в декількох навчальних закладах, а це означає, що навантаження на кожного з них значно зросло. Тому про підвищення якості підготовки кадрів без збільшення рівня оплати праці професорсько-викладацького складу мова не може йти.

За таких умов у кожному вищому навчальному закладі необхідно створити передумови для поєднання освітнього процесу і наукової діяльності; для постійного підвищення освітнього професійного і кваліфікаційного рівня працюючих, для безперервної освіти. Такий підхід забезпечить не лише підвищення якості підготовки кадрів, але й сприятиме інноваційному розвитку як у навчальному закладі, так і в економіці в цілому. Досвід, наприклад, США, Індії свідчить, що цьому сприяє створення своєї національної Силіконової долини.

Парадигма підготовки кадрів має передбачувати не лише накопичення знань та інформації, а і їх постійне оновлення, постійний пошук нової потрібної інформації, формування в учнів, студентів, слухачів здатності та готовності до самоосвіти, тобто готувати кадри для інноваційної економіки. У контексті цієї парадигми змінюється роль викладача, який поступово набуває функцій консультанта, дослідника і керівника певного навчального проекту. Цей кадровий потенціал має забезпечити радикальне оновлення змісту професійного навчання, підготовку конкурентоспроможних кадрів, орієнтованих на ринок праці. Цьому має також сприяти модульний підхід, що дозволяє здійснити вибір індивідуальної траєкторії навчання, а також упровадження комп'ютерної форми навчання тощо.

Нова парадигма потребує і нових підходів до модернізації мережі навчальних закладів та підготовки кадрів. Як уже зазначалось вище, якість підготовки робочої сили має першорядне значення саме в період економічного зростання у зв'язку з необхідністю запровадження нових технологій, схем організації виробництва, коли практично вичерпано екстенсивні чинники економічного зростання і необхідність інтенсифікації як виробництва, так і надання послуг.

У перспективі має зазнати змін структура підготовки кадрів: зменшення масштабів підготовки економістів і юристів, які ще в недалекій ретроспективі гарантували досить високі і стабільні доходи. Модернізація професійної освіти передбачає підготовку фахівців для високотехнологічного виробництва, враховуючи, що відбувається стрімке старіння знань, обумовлене швидкими економічними зрушеннями. Для забезпечення належної якості професійної підготовки кадрів необхідно запроваджувати систему освіти протягом усього трудового життя.

Така освіта виступає одним із механізмів соціальної мобільності. Ці механізми забезпечують рівність життєвих шансів громадян, покращення якості життя, встановлення соціальної єдності та підвищення громадянської активності населення. Останнім часом усі країни направляють свої зусилля на забезпечення всіх категорій громадян можливостями набувати і підтримувати наявні знання та навички, засвоювати нові технології та ноу-хау, розвивати здібності та якості, необхідні для успішної соціальної адаптації, особливо в умовах змінюваного ринку праці та виникаючих професій.

Модернізації освіти, формуванню її парадигми сприяє й використання кластерного підходу, який останнім часом надзвичайно активно й широко використовується і є загальновизнаним інструментом, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності, економічному розвитку. До речі, світовий досвід свідчить про його ефективність і життєздатність. Перехід, скажімо, вищих навчальних закладів на рівневу підготовку спеціалістів, введення нормативно-подушового фінансування ставить їх перед вибором об'єднання з іншими регіональними вищими навчальними закладами чи розробки та обґрунтування власної стратегії розвитку.

Сенс ідеї нормативно-подушового фінансування – створення здорової конкуренції між навчальними закладами як державними, так і приватними. Реформа передбачає два етапи. На першому етапі навчальні заклади, зокрема, університети мають бути перетворені в автономні заклади, а на другому – переведені на нормативно-подушовий принцип фінансування.

В умовах, коли вищі навчальні заклади не можуть забезпечити навчальний процес сучасним обладнанням, здійснити переоснащення на самому високому технічному рівні аудиторії, доцільно

йти шляхом створення центрів колективного його використання, що дозволить модернізувати навчальний процес; забезпечить підготовку кадрів, готових підходити до професійної діяльності творчо, з позицій дослідника та ініціатора. Іншими словами, навчальні заклади мають поповнити перелік напрямів підготовки фахівців з найбільш пристосованими до ринкових відносин спеціальностями (останнім часом, як відомо, різко зросла підготовка з правознавства, банківської справи, економіки підприємств, менеджменту організацій, міжнародної економіки, менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, маркетингу тощо), щоб зберегти науковий потенціал та конкурентоспроможність на ринках освітніх послуг. Водночас, безперечно, мають бути враховані й інтереси абітурієнтів.

За даними фахівців, спеціалісти мають щороку оновлювати не менше 5% теоретичних і 20% практичних професійних знань. У зв'язку з цим у перспективі має набути подальшого розвитку та вдосконалення система післядипломної освіти. Цьому повинні сприяти: модернізація інфраструктури навчальних закладів для перенавчання кадрів; диверсифікація напрямів спеціалізації перепідготовки кадрів для роботи в нових господарських структурах; оптимізація мережі (сьогодні із 500 інститутів післядипломної освіти близько 60% розміщені в столиці, у всьому західному регіоні – лише 5%), що дозволить подолати невідповідність між пропозицією і потребою у відповідних фахівцях на ринку праці.

Забезпечуючи високий рівень підготовки кадрів, освіта в цілому і вища, зокрема, в контексті зазначеної парадигми покликана зберегти свою фундаментальність і водночас переорієнтуватись на прикладні аспекти навчання. Цьому має сприяти відлагоджена співпраця навчального закладу і підприємства, активізація механізму змішаного фінансування освіти, вдосконалення системи ступеневої вищої освіти тощо.

Для забезпечення якісної освіти в контексті вимог інноваційної економіки необхідно створити відповідне середовище, сформувати освітній простір, який характеризується не стільки кількісними, скільки якісними показниками. При його формуванні доцільно скористатись наступними принципами: розвиток дошкільника в контексті особистісноорієнтованого підходу з урахуванням сензитивних періодів, провідних видів діяльності, а також творчого розвитку дитини як суб'єкта своєї життєдіяльності; урахування соціокультурного контексту проектування, його культуровідповідності та діагностиці; ампліфікація (збагачення) умов розвитку від мономоделі середовища до середовища відкритого типу; інтеграція спілкування, пізнавальної, перетворювальної, оціночно-контрольної та інших видів діяльності дитини; взаємодія соціокультурного досвіду, професійного, особистісного досвіду педагога та особистісного досвіду дитини; співтворчість і співпраця всіх суб'єктів освітнього процесу [4, с. 10].

ВИСНОВКИ

Упровадження нової парадигми якісної освіти, модернізація всіх її ланок спрямовані на підвищення якості навчання та підготовки кадрів. У свою чергу, для досягнення поставлених цілей щодо підвищення якості освіти необхідно забезпечити:

- формування єдиної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів з професійно-освітніх програм різних рівнів, у т.ч. масових робочих професій;
- моделювання та формування інтегративного відкритого інформаційно-комунікаційного середовища для забезпечення ефективної взаємодії з освітніми закладами в межах регіону в частині освітньої, виховної, наукової та інноваційної діяльності;
- інтеграцію освіти та науки за рахунок використання результатів наукових досліджень у навчальному процесі, установлення тісних зв'язків з організаціями, працюючими в реальному секторі економіки;
- здійснення всіма підрозділами освітнього комплексу спільної інноваційної, видавничої, спортивно-оздоровчої, культурно-масової, рекламної та іншої діяльності;
- створення умов, сприятливих для залучення додаткових ресурсів із позабюджетних джерел, реінвестованих в освітній процес;
- формування сучасної лабораторної та експериментальної бази підготовки і перепідготовки кадрів усіх рівнів;

- розширення компетенцій тих, хто навчається, і тих, хто навчає; розвиток зовнішніх, у тому числі міжнародних зв'язків;
- створення соціальної інфраструктури, яка відповідає сучасним вимогам, що пред'являються до якості життя, зокрема сільського населення;
- створення багаторівневих і багатопрофільних освітніх центрів.

Усе це потребує відповідного фінансового забезпечення. Європейські, скажімо, країни уже 30 років поспіль виділяють на освіту не менше 7–8% ВВП (до речі, неспівставного із українським). Наприклад, США у 2008 р. виділили на розвиток освіти 11% ВВП, Фінляндія – 16,4, а Південна Корея уже протягом 20 років виділяє на цю сферу понад 20% ВВП, що забезпечило цим країнам високі темпи економічного зростання, перехід освіти на інноваційний шлях і досягнення високого добробуту населення, чого, на жаль, бракує Україні. А це негативно позначається на багатьох показниках, що характеризують соціально-економічний розвиток. Так, нині Україна за розвитком вищої освіти посідає 53 місце у світі, за ефективністю ринку праці – 65, ринку товарів і послуг – 101, за технологічним рівнем – 93 місце.

Тому формування освітнього середовища, забезпечення пріоритетного розвитку сфери освіти є вкрай важливим. І саме такий підхід – це шлях до підвищення всіх економічних показників і добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дакин А. Экономика знаний – менее очевидное явление / А. Дакин // Международные процессы. — 2007. — С.113.
2. Ильенкова С. Д. Показатели качества образования: [Електрон. ресурс] / С. Д. Ильенкова. — Режим доступу: <http://www.ubo.ru>
3. Кольчугина М. Нацпроект «Образование»: Инноватизация подготовки кадров / М. Кольчугина // МЭ и МО. — 2009. — №9. — С. 65.
4. Крутий К. Проектування освітнього простору ДНЗ / К. Крутий // Імідж сучасного педагога. — 2009. — №6-7. — С. 10.
5. Кулакова В. Социальная политика Б. Обамы / В. Кулакова // МЭ и МО. — 2010. — №1. — С. 73.
6. Нефть, бриллианты и мозги – главная ценность по всему миру // Финансовые известия. — 2009. — 13 марта.
7. Перегудов С., Семененко И. Бизнес и государство в социальной сфере: конфронтация или партнерство/ С. Перегудов, И. Семененко// МЭ и МО. — 2009. — №6. — С. 2.
8. Плаксий С. И. Парадоксы высшего образования / С.И. Плаксий. — М., 2005. — С. 146.
9. Селезнева Н. А. Оценка качества профессионального образования / Н. А. Селезнева. — М., 2001. — С. 81.
10. Статистичний щорічник України за 2009 рік: [стат. зб.]. — К.: Консультант, 2010. — С. 332.
11. Терминологический словарь в области управления качеством высшего и среднего профессионального образования. — С-Пб.: СПбГЭТУ «ЛЭТИ», 2005. — С. 6.
12. Юрій М.Ф. Соціокультурний світ України. / М.Ф. Юрій. - К.: Кондор, 2004. — 738 с.